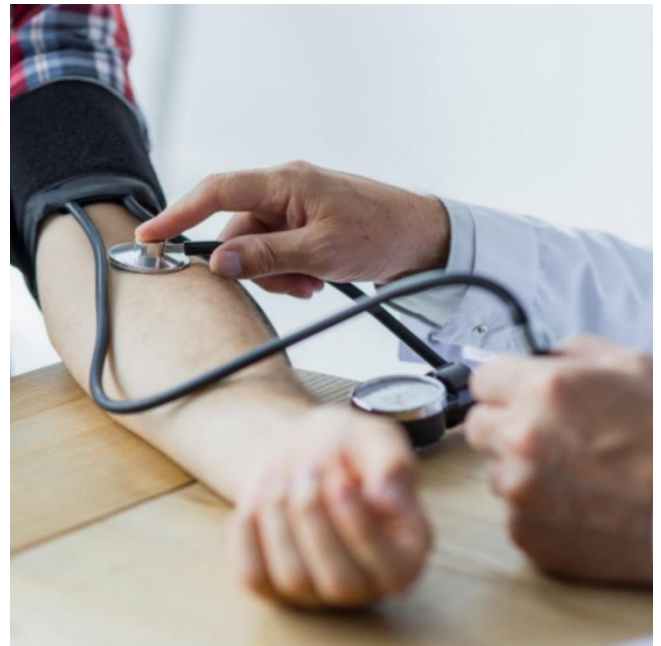

Feitenkaart Chronische aandoeningen bij volwassenen

Omvang chronisch zieken

In de regio Rotterdam-Rijnmond zijn meer chronisch zieken dan gemiddeld in Nederland. Van de 19- tot en met 64-jarigen heeft 31% minimaal één chronische aandoening. In heel Nederland is dit 29%. Onder de inwoners van 65 jaar en ouder is het verschil groter (54% tegenover 49%). Binnen de regio zijn er verschillen tussen de gemeenten. Zo is het aandeel 65+ers met een chronische aandoening het hoogst in Rotterdam (58%) en het laagst in Westvoorne (45%) en Krimpen aan den IJssel (46%).

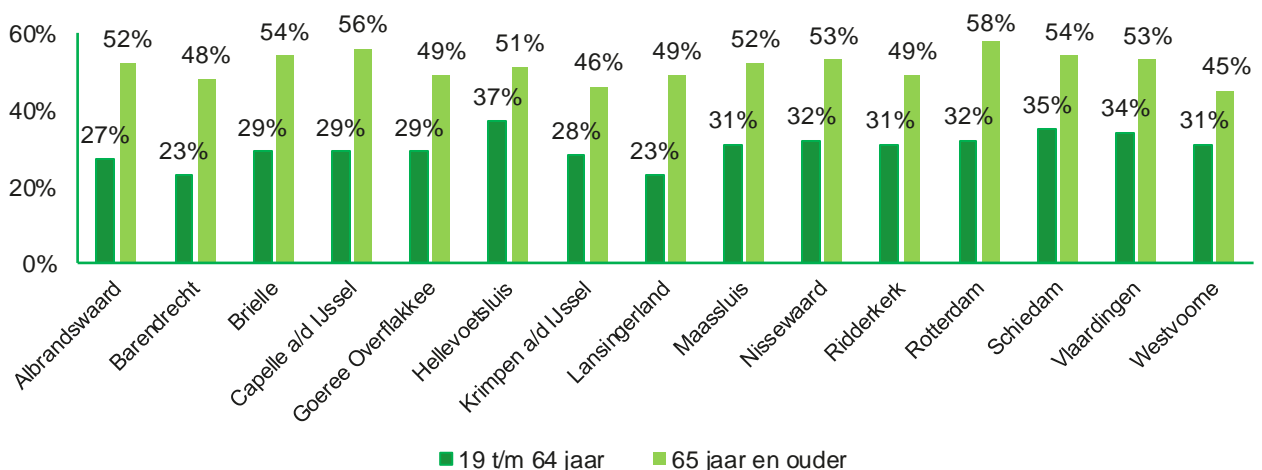
Auteur

Netty van Veelen, Onderzoek en Business Intelligence, Gemeente Rotterdam, november 2020, versie 1.1.
Met dank aan Nathalie Koene-Smit, Gea Schouten.

Meer informatie

Deze feitenkaart is te vinden op www.gezondheidinkaart.nl.
Vragen over de Gezondheidsmonitor mailt u naar Gezondheidsmonitor@rotterdam.nl

Grafiek 1. Percentage volwassenen en ouderen met minimaal 1 chronische aandoening in de regio Rotterdam-Rijnmond (2016)

Chronische aandoeningen naar achtergrond- en sociaal-economische kenmerken

Het aandeel vrouwen met minimaal 1 chronische aandoening is iets hoger dan het aandeel onder mannen. Zoals verwacht neemt het percentage chronisch zieken toe met de leeftijd. Ouderen met een migratieachtergrond rapporteren vaker een chronische aandoening. Tabel 2 toont de verdeling naar sociaaleconomische kenmerken. Het percentage inwoners met een chronische aandoening neemt toe naarmate het opleidingsniveau of het huishoudinkomen lager is.

Tabel 1. Percentage volwassenen met minimaal 1 chronische aandoening naar achtergrondkenmerken in de regio Rotterdam-Rijnmond (2016)

Geslacht	19 t/m 64 jaar	65 jaar en ouder
Mannen	29%	53%
Vrouwen	33%	55%
Leeftijd		
17-24 jaar	17%	-
25-34 jaar	22%	-
35-44 jaar	28%	-
45-54 jaar	36%	-
55-64 jaar	49%	-
65-74 jaar	-	52%
75-84 jaar	-	56%
85 jaar en ouder	-	61%
Migratieachtergrond		
Nederland	30%	53%
Marokko	39%	64%
Turkije	42%	73%
Suriname	40%	64%
Ned. Antillen en Aruba	30%	50%
Kaapverdië	26%	54%
Overige niet-westerse landen	26%	63%
Overige westerse landen	30%	54%

Tabel 2. Percentage volwassenen met minimaal 1 chronische aandoening naar sociaal-economische kenmerken in de regio Rotterdam-Rijnmond (2016)

Opleidingsniveau	19 t/m 64 jaar	65 jaar en ouder
Laag (lo)	49%	61%
Midden 1 (mavo, lbo)	42%	53%
Midden 2 (havo, vwo,	31%	53%
Hoog (hbo, wo)	22%	51%
Huishoudinkomen		
Maximaal €16.100	41%	63%
€16.100 - €21.300	35%	58%
€21.300 - €27.200	31%	52%
€27.200 - €35.100	28%	50%
Minimaal €35.100	25%	45%
Rondkomen met inkomen		
Ja, moeite met rondkomen	44%	69%
Nee, geen moeite met	27%	51%

Belemmering door chronische ziekten

Vijf procent van de 19- tot en met 64-jarigen met minimaal één chronische aandoening voelt zich hierdoor ernstig beperkt. Onder 65-plussers voelt % zich ernstig beperkt door de aandoening(en). Een groter deel van de volwassenen met één of meerdere chronische aandoeningen voelt zich niet beperkt, namelijk 21% onder 19- tot en met 64-jarigen en 9% onder 65-plussers. Maar wat draagt nu het meest bij aan het zich al dan niet belemmerd voelen door één (of meerdere) chronische aandoening(en)? Daarvoor hebben we gekeken naar de achtergrondkenmerken uit tabel 1 en 2 en het aantal chronische ziekten dat men heeft. De belangrijkste factor die bijdraagt aan het zich belemmerd voelen blijkt het aantal chronische ziekten dat men heeft, zowel onder 19- tot en met 64-jarigen als onder 65-plussers. Naarmate men meer chronische aandoeningen heeft, ervaart men meer belemmering. Overige kenmerken zijn relatief minder belangrijk.

Voor 19- tot en met 64-jarigen is de mate van financieel rond kunnen komen het één-na-belangrijkste kenmerk in het verklaren van het zich al dan niet belemmerd voelen door één (of meerdere) chronische aandoening(en). De causaliteit (oorzaak en gevolg) tussen financieel rondkomen en het voelen van belemmering door chronische ziekte(n) is echter niet vast te stellen: zo is het mogelijk dat Rotterdammers met een

chronische ziekte minder capabel zijn om te werken waardoor zij moeilijker financieel rond kunnen komen. Andersom is echter ook mogelijk: moeilijk financieel rond kunnen komen kan ook leiden tot bijvoorbeeld stressklachten wat uiteindelijk kan resulteren in een chronische aandoening. Geslacht is het op twee na belangrijkste kenmerk. Zo voelen vrouwen zich vaker belemmerd door hun ziekte(n) dan mannen, ongeacht het aantal aandoeningen dat zij hebben. Migratieachtergrond, opleidingsniveau en huishoudinkomen zijn minder belangrijke kenmerken.

Voor de 65-plussers geldt dat geslacht het op een na belangrijkste kenmerk is in het verklaren van het zich al dan niet belemmerd voelen door een (of meerdere) chronische aandoening(en), gevolgd door de mate van financieel rond kunnen komen, migratieachtergrond, het huishoudinkomen en het opleidingsniveau.

Chronische ziekte en kwaliteit van leven

In de regio ervaart 72% van de volwassenen van 19 jaar en ouder zijn/haar gezondheid als (zeer) goed. Onder de chronisch zieken ligt dit percentage een stuk lager. Van de inwoners met een langdurige ziekte of aandoening ervaart 40% zijn gezondheid als (zeer) goed. Ook het percentage volwassenen dat aangeeft gelukkig te zijn, is onder chronisch zieken lager dan onder niet chronisch zieken (81% vs. 94%). Dit verschil is echter minder groot dan voor ervaren gezondheid. Meer informatie over de ervaren gezondheid is te lezen in de feitenkaart Ervaren gezondheid.

Chronisch zieken blijken vaker ernstig eenzaam dan niet-chronisch zieken (18% vs. 9%). Dit geldt zowel voor emotionele eenzaamheid (42% vs. 29%) als sociale eenzaamheid (56% vs. 43%) (zie ook de feitenkaart Eenzaamheid).

Van de chronisch zieke volwassenen voelt 14% zich beperkt in het doen van dagelijkse activiteiten vanwege de gezondheid. Onder niet-chronisch zieken is dit minder dan 1%.

Chronische ziekte en risico op een depressie of angststoornis

Mensen met een chronische lichamelijke ziekte lopen vaker een risico op een depressie of angststoornis dan mensen zonder een chronische lichamelijke ziekte. Van de chronisch zieke 19- tot 65-jarigen heeft 67% een matig of hoog risico op een depressie of angststoornis, terwijl dit onder de niet-chronisch zieken in deze leeftijd 39% is. Ook onder de volwassenen van 65 jaar en ouder zien we een vergelijkbaar verschil (58% vs. 28%). Meer informatie over de ervaren gezondheid is te lezen in de feitenkaart Depressie.

De meest voorkomende (zelf gerapporteerde) chronische aandoeningen in de regio

In Nederland is artrose (gewrichtsslijtage) de aandoening met de hoogste prevalentie (op basis van huisartsregistratie). In 2019 waren er naar schatting 1.492.500 mensen met artrose (gewrichtsslijtage) bekend bij de huisarts: 535.300 mannen en 957.200 vrouwen (jaarprevalentie). Dat komt overeen met 62,1 artrosepatiënten per 1.000 mannen en 109,6 per 1.000 vrouwen. De 2^e landelijk meest voorkomende aandoening is diabetes mellitus. In 2019 waren er naar schatting 1.137.800 mensen met diabetes bekend bij de huisarts (jaarprevalentie). Dat waren 603.700 mannen en 534.100 vrouwen (70,1 per 1.000 mannen en 61,2 per 1.000 vrouwen). Meer informatie over diabetes is te lezen in de feitenkaart diabetes.

Tabel 3. Meest voorkomende ziekten per leeftijdsgroep in de regio Rotterdam-Rijnmond (2016)

65-plussers	
Aandoening van het bewegingsstelsel (waaronder artrose)	46%
Hoge bloeddruk	39%
Hart- en vaatziekten	23%
Diabetes	18%
COPD	11%
19- t/m 64-jarigen	
Aandoening van het bewegingsstelsel (waaronder artrose)	19%
Hoge bloeddruk	11%
Psychische aandoening	10%
Migraine, regelmatige hoofdpijn	7%
Astma	7%

Is het percentage chronisch zieken toe- of afgenomen?

Voor verschillende aandoeningen is bekeken of deze toe- dan wel afgenomen zijn tussen 2008 en 2016. Tabel 4 toont dit voor de hele regio Rotterdam-Rijnmond. Voor de afzonderlijke gemeenten in de regio is deze informatie te vinden in het [Tabellenboek Gezondheid in Kaart](#), te vinden onder het Gezondheidsprofiel op [GezondheidinKaart.nl](#). Door een gewijzigde vraagstelling naar chronische aandoeningen is het niet mogelijk om het totale percentage chronisch zieken te vergelijken in de tijd.

Tabel 4. Percentage inwoners met een chronische aandoening of ziekte in regio Rotterdam-Rijnmond (19 jaar en ouder)

	19 t/m 64 jaar			65 jaar en ouder		
	2008	2016	Ver-schil?	2008	2016	Ver-schil?
Diabetes	4,1%	4,9%	hoger	13,2%	17,8%	hoger
(Gevolgen van) beroerte, hersenbloeding, herseninfarct vastgesteld door arts	0,8%	1,3%	hoger	5%	5%	
(Gevolgen van) hartinfarct, andere ernstige hartaandoening vastgesteld door arts	1,6%	2,3%	hoger	10,5%	9,8%	
Een vorm van kanker (kwaadaardige aandoening) vastgesteld door arts	1,3%	1,9%	hoger	7,2%	8,7%	hoger
Migraine of regelmatig ernstige hoofdpijn wel en niet vastgesteld door arts	15,8%	18,5%	hoger	7,3%	8%	
Hoge bloeddruk vastgesteld door arts	11,1%	11,2%		34,7%	38,8%	hoger
Ernstige of hardnekkige darmstoornissen vastgesteld door arts	2,9%	4,1%	hoger	4,5%	6,3%	hoger
Gewrichtsslijtage (artrose, slijtagereuma) van heupen, knieën vastgesteld door arts	7,7%	8,8%	hoger	27,9%	32,2%	hoger
Ernstige of hardnekkige aandoening van de rug (incl hernia) vastgesteld door arts	7,4%	7,5%		12,4%	14,4%	hoger
Botontkalking (osteoporose) vastgesteld door arts	4,1%	2,7%	lager	12,5%	14,1%	hoger

Hoe is de vraag naar chronische aandoeningen gesteld in de Gezondheidsmonitor 2016?

Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen 2016:

Heeft u één of meer langdurige ziekten of aandoeningen? *Langdurig is (naar verwachting) 6 maanden of langer.*

Wilt u bij de volgende ziekten en aandoeningen aangeven of u die heeft of in de afgelopen 12 maanden heeft gehad? *Hierna volgt een lijst met 19 verschillende aandoeningen.*

Bronnen en verwijzingen

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2008, GGD Rotterdam-Rijnmond

[Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2016, GGD'en, CBS en RIVM.](#)

www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/chronische-ziekten-en-multimorbiditeit

www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/artrose

www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/diabetes-mellitus
